HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

הקמחין ולא משוליה מפני השמרים אלא מביא משלישה מאמצעה כיצד [א]הוא בודק הגזבר יושב והקנה בידו זרק הגיר הקיש בקנה רבי יוסי בר' יהודה אומר שיש בו קמחין פסול שנאמר [1]תמימים יהיו לכם ומנחתם תמימים יהיו לכם ונסכיהם: **גמ'** אין מביאין לא מתוק ולא מבושל ולא מעושן ואם הביא פסול והא [א] קתני רישא אין מביאין את הליסטיון ואם הביא כשר אמר רבינא כרוך ותני רב אשי אמר חוליא דשימשא לא מאים חוליא דפירא מאים: אין מביאין ישן דברי רבי וחכמים מכשירין: אמר חזקיה מאי טעמא דרבי אמר קרא [2]לכבש יין מה כבש בן שנתו אף יין בן שנתו אי מה כבש בן שתי שנים פסול אף יין בן שתי שנים פסול וכי תימא הכי נמי והתניא יין בן שתי שנים לא יביא [ב]ואם הביא כשר מאן שמעת ליה דאמר לא יביא רבי וקאמר אם הביא כשר אלא אמר רבא היינו טעמא דרבי דכתיב [3]אל תרא יין כי יתאדם: אין מביאין לא מן הדליות כו': תנא כרמים העבודים פעמים בשנה: רב יוסף הוה ליה קרנא דפרדיסא דרפיק ביה טפי ריפקא ועבד חמרא דדרי מיא על חד תרין: לא היו כונסין אותן בחצבין גדולים: תנא חביות [ב] כדיות לודיות ובינוניות [ג]אין מניחין [א]אותן שתים שתים אלא אחת אחת: כיצד [ג] בודק גזבר יושב וקנה בידו זרק הגיר הקיש בקנה: תנא זרק הגיר של שמרים גזבר הקיש בקנה ולימא ליה מימר מסייע ליה לרבי יוחנן [ג]דאמר רבי יוחנן כשם שהדיבור יפה לבשמים כך דיבור רע ליין: רבי יוסי בר רבי יהודה אומר וכו': בעי [ד] ר' יוחנן [ג]הקדישו מהו שילקה עליו משום בעל מום כיון דפסול כבעל מום דמי או דלמא אין בעל מום אלא בבהמה [ד]תיקו: [ד]ת"ר אלים [ה]ממואב כבשים מחברון עגלים משרון גוזלות מהר המלך ר' יהודה אומר מביאין [ו]כבשים שגבהן [ה]כרחבן אמר רבא בר רב שילא מ"ט דר' יהודה דכתיב [4]ירעה מקנך ביום ההוא כר נרחב: כתיב [5]על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים כל היום וכל הלילה תמיד לא יחשו המזכירים את ה' אל דמי לכם מאי אמרי הכי אמר רבא בר רב שילא [6]אתה תקום תרחם ציון רב נחמן בר יצחק אמר [7]בונה ירושלים ה' ומעיקרא מאי הוו אמרי אמר רבא בר רב שילא [8]כי בחר ה' בציון אוה למושב לו:

הדרן עלך כל קרבנות הצבור

שתי [ז]מדות של יבש היו במקדש עשרון וחצי עשרון רבי מאיר אומר עשרון עשרון וחצי עשרון עשרון מה היה משמש שבו היה מודד לכל המנחות [ח]לא היה מודד לא בשלשה לפר ולא בשל שנים לאיל אלא מודדן עשרונות חצי עשרון מה היה משמש שבו היה מודד [ה] חביתי כהן גדול מחצה בבקר ומחצה בין הערבים: **גמ'** תניא היה [י]ר' מאיר אומר מה תלמוד לומר [9]עשרון עשרון לכבש האחד מלמד ששתי עשרונות היו במקדש אחד גדוש ואחד מחוק שבו היה מודד לכל המנחות מחוק

קמחים. שקויי"ש: **כיצד בודק.** לידע אם היין יפה: **גזבר יושב וקנה בידו.** ורואה כשזה מוליא היין מן נקב החבית: **זרק הגיר.** שהתחיל ללאת אותו לבן שתחת היין שלף על השמרים: **הקיש.** הגזבר על גבי הכד וסותם זה מיד וזה היה [ו] סימנו שלא היה רוצה לדבר כל זמן שמוליאין היין: **שנאמר תמימים יהיו לכם.** ואם היו בו קמחים הוי כבעל מום: **גמ' כרוך ותני.** אין מביאין הליסטיון לפי שאין מביאין לא מתוק וכו' ואם הביא פסול: **רב אשי אמר.** לא תכרוך הליסטיון כשר דהויא חוליא דשמשא ולא מאים אבל מתוק מחמת הפירי מאים והיינו דקתני פסול: **מאן שמעת ליה דאמר לא יביא רבי.** דקתני במתניתין דברי רבי והא ברייתא דקתני לא יביא [ע"כ רבי] וקתני ז) (בהא ברייתא) אם הביא כשר והיכי מ"ל ה"נ פסול: **היינו טעמא.** שאין מביא ישן דכתיב אל תרא יין כי יתאדם דלא הוה חשוב יין אלא אדום ושנה ראשונה יש בו עיקר אדמומית טפי לא ולאו משום דלכבש דמי יין: **העבודים.** חפורים פעמיים: **רפיק ליה טפי ריפקא.** שחפרו פעמיים: **ודרי מיא על חד תרין.** שהיה יכול למוזגו במים כפליים מיין אחר דיין דעלמא דרי על חד תלתא וזהו מקבל על חד ששה והיינו על חד תרין דיין אחר: **כדיות לודיות בינוניות.** כדים בינונים של לוד: **אין מניחין.** את הכדים שתים זו על גב זו: **שגובהן כרחבן.** שהיו רחבים מרוב [ז] שמנות כמו שגבוהים והיינו כר נרחב: **שומרים.** מלאכים: [ח) **תמיד לא יחשו.** מאי אמרי הנך שומרים: **ומעיקרא.** קודם שחרב: **הוו** ט) **אמרי כי בחר ה' בציון.** אף לעתיד לבא עתידים המלאכים להיות שומרים ולומר כי בחר ה' בציון:

הדרן עלך כל קרבנות

שתי מדות. ר"מ אומר עשרון עשרון. דשני כלים היו שם כל אחד מחזיק עשרון: **ולא היה מודד.** לפר בכלי שמחזיק שלש עשרונות אלא מודד שלש פעמים בעשרון: **גמ' אחד גדוש.** שלא היה בו עשרון אא"כ גודשו: **ואחד מחוק.** שהמחוק היה גדול כל כך שכשהיה מחוק היה בו עשרון:

רש"י כת"י

משלישה. [של חבית] שעושה [ברזא בדפנות] החבית: **והקנה.** [אמת] המדה: **זרק הגיר.** כשהגיר של שמרים יוצא מן היין: **והקיש בקנה.** הקיש הגזבר [בקנה] את מולא היין ורומז לו שיתן [את] הברזא ולא היה מדבר לפי שהדבור רע ליין: **תמימים יהיו לכם ומנחתם.** פרט לסולת שהתליעה ושעלה בו אבק: **[גמ'] והא אמרת רישא.** בהליוסטין אם הביא כשר והדר תני במתוק אם הביא פסול: **כרוך ותני.** הליוסטין ומתוק בהדדי ותנא בתרוייהו אם הביא פסול: **אף יין בן שתי שנים פסול.** אף בדיעבד: **אל תרא יין כי יתאדם.** אלמא בשעת אדמימות מובחר הוא וקים לן כשעברה שנתו עוברת אדמימות ואינו אדום כל כך כשנה ראשונה: **טפי ריפקא.** חופרו פעם יתירא כלומר פעמיים בשנה: **ודרא מיא על חד תרין.** ביין דהיינו על חד שיתא מיא: **כדיות.** חביות קטנים ככדים: **לודיות ובינוניות.** שעושין בלוד: **אין מניחין אותן שתים שתים.** זו בגב זו שמא יתקלקל אחת ותריח חברתה ותתקלקל גם היא: **כשם שהדיבור יפה לבשמים.** דאמרינן בכריתות [ו:] גבי פטום הקטורת כשהוא שוחק אומר הדק היטב: **אילים.** בני שתי שנים: **כבשים.** בני שנה: **גוזלות.** תורים ובני יונה: **שגבהן כרחבן.** שיהא רחבין מרוב שמנן. ל"א [רחבים] גרסינן שיהא גביהם רחבין: **כר נרחב.** כרים רחבים: **כר.** כבש: **מאי אמרי.** הנך שומרים דכתיב לא יחשו: **ומעיקרא.** קודם החורבן: **מאי הוי אמרי כי בחר ה' בציון אוה למושב לו:**

הדרן עלך כל קרבנות

לא בשל שלשה לפר. למנחת נסכים של פר דכתיב ביה י) שלשה עשרונים לפר האחד לא היה מודד במדה אחת שתהא מחזקת שלשה עשרונים אלא היתה שם מדה מעשרון: **מדדן עשרונות.** עשרון עשרון בפני עצמו: ה"ג במתני' בו היו מודדין לחביתי כה"ג: **גמ' אחד גדוש.** שהיה קטן ולא היה מחזיק כשהוא גדוש אלא כשיעור חבירו המחוק ולהכי אחד גדוש ואחד מחוק דר"מ ס"ל גמרא דשתי מדות של עשרונות היו בצבור ואי שניהם שוין הויא ליה מדה אחת:

הליסטיון. יין ענבים שנתמתקו בשמש כדמוכח בגמ' דמוקי לה בחוליא דשמשא ומיהו לא כמו שפי' בקונט' שתולין הענבים לשמש דהא בפרק המוכר פירות (ב"ב צז:) קתני בברייתא יין הליסטיון וצל י) למוקין אלא במחובר בעודן בגפן נמתקו בשמש:

מתוק. לשון אחר פי' בקונטרס תירוש שלא עברו עליו ארבעים יום ולא יתכן דהא הכא קתני ואם הביא פסול ובפרק המוכר (גם זה שם.) תני רבי חייא יין מגיתו לא יביא ואם הביא כשר ונראה כלשון אחר שפי' מתוק היינו מאליו ולא מחמת השמש: **כרוך** ותני. ח] להכשיר קאמר כדמוכח סוגיא דהמוכר פירות (ג"ז שם.) דהליסטיון כשר ואע"ג דאיצטריך ליה לתנא למיתני הליסטיון ומתוק לא משמע ליה לרבינא לחלק בין זה לזה:

כשם שהדיבור יפה לבשמים כו'. בפרק קמא דכריתות (דף ו:) קאמר רבי יוחנן איפכא גבי קטורת דתני' כשהוא שוחק אומר היטב הדק וקאמר מסייע ליה לרבי יוחנן דאמר כשם שהדיבור רע ליין כך דיבור יפה לבשמים משום דכי ל) קאמר רבי יוחנן בנסכים קאמר להו כי היכי דקים לן בקטורת שהדיבור יפה לבשמים כך הדיבור רע ליין וכי קאי בקטורת קאמר להו כי היכי דקים לן בנסכים שהדיבור רע ליין כך הדיבור יפה לבשמים: **שגובהן** רחבים גרסינן ולא שגובהן כרחבן כדאשכחן ט] מ) רוחבו נ) מייתי קרא דכתיב כר נרחב ובבראשית רבה ס) אמר דכבשים של תמיד דהיו כל כך גבוהים שאוכלים על גבי ארזים וכשהיו מרכיבין אותן על הגמלים רגלי הכבשים נגררין לארץ י]:

הדרן עלך כל קרבנות

שתי מדות. אחד גדוש ואחד מחוק. תימה גדול דר"מ דריש לה מקרא דכתיב עשרון עשרון לכבש האחד ע) ובקונטרס פי' דר"מ ס"ל גמרא דשתי עשרונות בצבור: **גדוש** שבו היה מודד לכל המנחות. איפכא לא רצו לעשות למדוד בגדוש לחביתי כ"ג שלא ישפוך הסלת לארץ כשחולהו:

מסורת הש"ס

א) גי' הע"י אותן אחת אחת ולא שתים שתים אלא שלש שלש, ב) כריתות ו., ג) [לעיל פה: פו.], ד) סוטה לד:, ה) נ"א רחבים, ו) לקמן ל., ז) נ"ק, ח) נ"ל מאי אמרי הנך שומרים דהא כתיב תמיד לא יחשו, ט) גי' נ"ק מאי הוו, י) במדבר כח, כ) והוא מה שתולין הענבים בשמש נקרא למוקים מכלל דהליסטיון אינו כן אלא במחובר בגפן נמתקו בשמש ועיין רש"ק ונ"ק, ל) נ"ל קאי, מ) עיין רש"ק, נ) נ"ל דמייתי. נ"ק, ס) [פ' תולדות פ' ס"ה], ע) וברש"י שלפנינו ליתא לכל זה ועי' נ"ק [עי' רש"י כת"י],

◆

תורה אור השלם

1. וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה עֹלָה לַיְיָ פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד וְשִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם: במדבר כח יט
2. וְנִסְכֵּיהֶם חֲצִי הַהִין יִהְיֶה לַפָּר וּשְׁלִישִׁת הַהִין לָאַיִל וּרְבִיעִת הַהִין לַכֶּבֶשׂ יָיִן זֹאת עֹלַת חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה: במדבר כח יד
3. אַל תֵּרֶא יַיִן כִּי יִתְאַדָּם כִּי יִתֵּן בַּכּוֹס עֵינוֹ יִתְהַלֵּךְ בְּמֵישָׁרִים: משלי כג לא
4. וְנָתַן מְטַר זַרְעֲךָ אֲשֶׁר תִּזְרַע אֶת הָאֲדָמָה וְלֶחֶם תְּבוּאַת הָאֲדָמָה וְהָיָה דָשֵׁן וְשָׁמֵן יִרְעֶה מִקְנֶיךָ בַּיּוֹם הַהוּא כַּר נִרְחָב: ישעיהו ל כג
5. עַל חוֹמֹתַיִךְ יְרוּשָׁלַםִ הִפְקַדְתִּי שֹׁמְרִים כָּל הַיּוֹם וְכָל הַלַּיְלָה תָּמִיד לֹא יֶחֱשׁוּ הַמַּזְכִּרִים אֶת יְיָ אַל דֳּמִי לָכֶם: ישעיהו סב ו
6. אַתָּה תָקוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן כִּי עֵת לְחֶנְנָהּ כִּי בָא מוֹעֵד: תהלים קב יד
7. בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַםִ יְיָ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס: תהלים קמז ב
8. כִּי בָחַר יְיָ בְּצִיּוֹן אִוָּהּ לְמוֹשָׁב לוֹ: תהלים קלב יג
9. עִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים: במדבר כח כט

◆

לעזי רש"י

שקויי"ש [קייני"ש]. כתמי עובש.

◆

מוסף רש"י

הקיש בקנה. שהגזבר מקיש בקנה למוליא היין ורומז לו שרע הוא לנסכים ולא היה מדבר בפיו שהדבור רע ליין (כריתות ו:). **תמימים יהיו לכם ונסכיהם.** אף הנסכים יהיו תמימים (במדבר כח, לא). **מהו שילקה עליו משום בעל מום.** דהכי אמר רבי במסכת תמורה (ו:) שהמקדיש בעלי מומין לוקה (לעיל פה:). **המזכירים את ד'.** המלאכים המזכירים את ד' על חורבנה לבנותה (ישעיה סב, ו).

הדרן עלך כל קרבנות הצבור

עין משפט נר מצוה

לה א ב מיי' פ"ו מהל' איסורי מזבח הל' ז:
לו ג מיי' שם הלכה ו ועיין כ"מ:
לז ד מיי' שם פ"ו הל' ג:
לח ה מיי' פ"ו שם ה"ב: ו [מיי' שם]:
א ז מיי' פ"א מהלכות כלי המקדש הלכה טז:
ב ח מיי' פ"ג מהלכות מעה"ק הלכה ח:

◆

רבינו גרשום

אמר (רבא) [רבינא] כרוך ותני. אין מביאין הליסטון לפי שאין מביאין לא מתוק כו' ואם הביא פסול: רב אשי אמר לא תכרוך הליסטון א) הוי חוליא דפירא שכך מינו מתוק ולא מאיס ואם הביא כשר: אל תרא יין כי יתאדם. ועד שתי שנים יש בו עיקר אדמומית: דרפיק ליה טפי ריפקא. שחפרו פעמים: ודארי מיא. ומקבל מים למזיגתו כפלים מיין אחר: חבית היינו כדיות לודיות בינונית כלומר כדים בינוניות של לוד: אין מניחין אותן הכדים שתים שתים זו על גב זו: כיצד בודק. שיודע אם הוא יפה היין: הגזבר יושב וקנה בידו ורואה כשמוציא זה היין מן נקב החבית זרק הגיר הסילון שנהפך למראה שמרים הקיש הגזבר בקנה על גבי הכד וסותם זה מיד וזה היה סימנו שלא היה רוצה לדבר הגזבר כשזה מושך היין שהדבור רע ליין כדאמרינן במס' שבת המשתקת לעדשים: שגבהן כרחבן. כלומר שהיו נראין נמוכין מפני שהיו שמנים ביותר והיינו כר נרחב: הפקדת שומרים. מלאכים: תמיד לא יחשו: מאי אמרי מעיקרא. קודם חרבן כי בחר ה' בציון:

הדרן עלך כל קרבנות הצבור

א) נראה מזה דרבינו גריס להיפך חוליא דשמשא מאים חוליא דפירי לא מאים.

◆

שיטה מקובצת

א] והא אמרת רישא: ב] כדות לודיות: ג] כיצד הוא בודק הגזבר יושב והקנה בידו כו' והקיש בקנה: ד] רבא. תיבות ר' יוחנן נמחק: ה] מודד לחביתי כה"ג: ו] היה שלא ותיבת סימנו נמחק: ז] מרוב שמנונית: ח] ותני. לא כדפ"ה לפסול דבפרק המוכר [פירות] אמר הליסטן אם הביא כשר אלא להכשיר: ט] כדאשכחן ברוחבו: י] לארץ ואיך יכולין להיות כל כך רחבין: